

O poverjanji prič v prestopnih rečeh.

Veljavni kazensko-pravdni red je odmenil posebno, šest in dvajseto poglavje prestopkom. Uže iz tega je videti, da je zakonodavec hotel strogo formaliteto, nahajajočo se v postopanju zaradi hudodelstev in pregreškov, nekoliko odpraviti, — z malimi stvarmi naj se sodišča ne pečajo preveč, da jim važnejše ne uidejo po napačnem tiru.

Nečemo naštevati vseh olajšav v prestopnih pravnah in opominjamo le na to, da v vzklicnem postopanju niso izključene novosti, in to vodi v mnenje, da je razprava v prvi instanci le nekako provizorna: če pogodi pravo in sta obtožitelj pa obtoženec zadovoljna, to je stvar končana, sicer pa jima prvotna sodba gledé krivde ne prejudikuje nikakor, da, nekatera apelna sodišča celó zapore pod najnižjo zakonovo mežo izpredevajo v kazenske globe.

Ostanimo za sedaj pri glavni razpravi, osobito pri zaslišbi prič.

Pred kolegijalnimi sodišči je priče, posamič in vpričo obtoženca zaslišane, najprej opomniti, naj resnico govore (§ 247 kaz. pr. r. — določba § 165 kaz. pr. r. tu ne velja). Prav tako pred okrajnim sodnikom. Tega opomina ni smatrati tako bistvenim, da bi ga moral obsegati zapisnik (§ 271, 447 kaz. pr. r.); zato se ni vsprejel v tiskovne formulare, kar bi se bilo zaradi splošnosti sicer gotovo zgodilo.

Ker se priče navadno pred razpravo niti slišale niso, odpade opomin svetosti storjene prisege, razun, če so se priče pri preloženem dnevi uže znabiti zaprisegle; pri uradnikih in zapriseženih služabnikih javne oblasti pa nadomeščuje za omenjene slučaje tak opomin sploh prisego (§ 453 kaz. pr. r.).

Potem pravi to navedeno določilo, da se priče praviloma ne jemlje v prisego, ampak sodnik se lahko namesto prisega zadovolji s tem, da mu priča seže v roko. Le-tó pravilo se v nas še nič kaj ni vdomačilo.

V roko seči komu je dostikrat kaj ozbiljna stvar; omenjamo umazanih, nečednih, pôtnih rok; omenjamo rok z odprtimi ranami, rok za nalezljivih boleznij; omenjamo, da je treba znabiti v 3 urah prijeti 20 do 30 rok; omenjamo prič, ki so bile ravnokar ali kaj časa poprej zaradi svojih prestopkov obsojene in sedaj nastopajo kot priče ali zasebni tožitelji (§ 172 kaz. pr. r.), kar se pri privatnih obtožbah zaradi žaljene časti šestokrat godi; malo popreje je bil priča obtoženec in se je ljuto vedel, je robato odgovarjal, — kmalu potem mu podajaj roko. To so nekako prisiljene stvari in sicer tem bolj, ker po naših krajih ljudje podajajo roko v znamenje sprave, jo potresajo v znamenje kordijalnosti.

Podajanje roke nagiba dostikrat tudi na smešno stran in kratki resnobo kazenske razprave. Opozarjamo na široke razpravne mize, a majhne aktivne osebe. Pomislimo, kako nedostojno, nepremišljeno beseduje včasih priča, predno jo človek sploh pripravi na pravo pot, — a sedaj si naj lepo sežeta s sodnikom v roko, torej nekak bilateralen dogodek, kakeršen je tudi poljub.

Ta predmet bi se še bolj dal razpravljati, a dovolj; sklep: pri nas se zakonito pravilo še ni in se tudi še ne bode tako brž poobčilo in pedantni sodniki pomagajo si tako, da vsako pričo zaprisegajo, kateri po razmerah ne marajo seči v roko. Kedar se to zgodi, navesti je to v razpravnem zapisniku (§ 271. kaz. pr. r.); zakon pa ne piše, da je omeniti tudi, je li se v roko seglo, nego zapoveduje samo pozitivno navedbo, ali so se priče zaprisegle, in pozitivni del negativnega odnošaja, „zakaj se je zaprisežba opustila“. To ali ono mora stati v zapisniku; kar je več, rekel bi, je odveč, in kedor omenja v zapisniku, da se je v roko seglo, ravna se le prestrogo po navodilu v § 271. kaz. pr. r., da je vsaj vse pozitivne formalitete izražati v zapisniku.

Fakultativno torej prestopni sodnik zapriseže vsako pričo razun gori omenjenih javnih oseb gledé natančno določenih prigodkov, in če se pomisli, kako življenje rado korači preko uradnih

mej in da je le sodniku samemu presojati, kaj priča vé kot uradnik, a kaj kot zasebnik, ne smemo odrekati sodniku pravice, da zapriseže katerikrat tudi uradnika ali oblastvenega slugo kot pričo.

Poleg onega úže naglašena pravila podaje zakon izjeme — exceptio firmat regulam — kedaj se morajo priče v prestopni kazenski pravdi zapriseči.

Kot antiteza, torej vse slučaje obsegajoč, stoji v § 453. kaz. pr. r. stavek: „Ako pa obdolženec taji ter velja prepričati (= überweisen) ga z izustilom prič“. Torej prvi pogoj obligatorni zaprisežbi je, da obdolženec taji. Vprašamo: kedaj taji obdolženec? Predalječ bi zašli, če bi hoteli to nalogo rešiti, in navajamo le nekaj markantnih slučaje. Taji li tat, ki priznava, da je ukradel uro, ki se je pri njem našla, desetic, znabiti ležečih pri uri, ki jih pa niso našli pri njem, pa da ni ukradel? Taji li obdolženec, ki pravi, da je bil z drugimi vred pri pretepu, da pa noža ni imel, poškodovanec pa ima le rano po noži? Ali taji obdolženec, ki trdi, da se je znabiti kaznivo dejanje zgodilo, on pa tega ne zna, češ, pijan je bil, doma ga ni bilo, ko je pes koga ugriznil, ko je pes prosto letal v kontumačni dobi? Ali je smatrati, da pretepač taji, ako se sklicuje na silobran? Ali je govoriti o tajbi, če jeden ali več sokrivcev prepričevalno priznava, drugi pa tajé? Ali obdolženka taji, ko priznava, da je očitala komu prešestvo in potem dokazuje, da se je prešestvo res zgodilo? Tu, dejali bi, kakor v vseh slučajih navideznega ali pravega dokazovanja po smislu § 490 in 491 kaz. zak., taji pač le zasebni obtožitelj, da bi bilo res, česar ga je krivil obdolženec, ki priznava razžaljive besede ali pismo. K temu razcepu zatáje in priznanja pa pridenimo še raznoličnost merodavnih dejanj, o katerih se mogó izpovedovati različne priče, denímo: poškodovanec vé okolnostij glede ukradenih stvari, glede kraja, kjer se je kradlo i. t. d., torej zgol objektivnih okolnostij, gre pa v konkretnem slučaji le za subjektivni dokaz proti taječemu tatu; — in smelo zapišemo stavek: razpravljajoči sodnik sam najbolje zna, kedaj ima pred seboj taječega obdolženca in kedaj naj zapriseže pričo v prestopni razpravi, da dobi pravo in vestno prepričanje — vprašamo sedaj, o čem? — o krivdi, kajti, kedar se sodniku vidi, da niti objektivno ni kazenskega dejanja, takrat se vender ne govori še o

„prepričavanji taječega obdolženca“. Lahko bi torej izvajali: vselej, kedar se oproščuje od obtožbe, ker ni objektivnega kazni-vega dejanja, tedaj sodniku ni treba jemati prič v prisego.

A nečemo izvajati skrajnih posledic, ker nižji sodnik ven-derle naj misli na to, da pride stvar lahko pred apelni senat in da le-ta uvidi znabiti objektivni obstoj kazenskega dejanja. Nihče pa prvemu sodniku ne more šteti v zlo, če v takem slučaju ni zaprisegal prič, naj je obdolženec celó tajil vsako krivdo iz sub-jektivnih vzrokov.

Ponavljamo: razun jednostavnih, redkih slučajev prepuščati je tudi jedinoosebnemu sodniku (§ 9 kaz. pr. r.), da presodi, ima li opraviti s taječim obdolžencem. Tak pa mora biti, če naj sodnik sploh razmišlja, ali mora zapriseči kako pričo. Nikedar torej ni treba zaprisegati prič v kontumačnem po-stopanju po smislu §-a 459. kaz. pr. r.

Vrhu tega kardinalnega pogoja izjemnemu, ker obligator-nemu zapriseganju prič pred jedinoosebnim sodiščem nahajajo se v kondicionalnem stavku nastopni koordinatno naštetih, ker z besedico „ali“ vezani pogoji, katerih vsak zá-se torej ute-meljuje obligatorno zapriseganje:

1.) ako to obdolženec sosebno zahteva;

2.) ako gre za kateri izmed natančno kvalifikovanih, v tem oziru torej tudi enakovrstnih prestopkov.

Drugega teh, rekel bi, pogojev podrejene vrste ni pojašnje-vati kaj. Omejujejo ga pozitivna zakonova določila in od dalječ kažemo nekako perspektivno ná raztežno presojanje tega pogoja, pripominajoč, da se strinjajo z velikimi prestopki mali prestopki, da obdolženec le to ali pa le ono taji, da priče govore le o tem ali onem dejanji i. t. d.

Za praktične namene hočemo speljati cenjenega čitatelja v nekako „kamenito morje“, kjer je vsega rastlinstva, vse oživlja-joče besede konec. Razdelili smo pa ta nerodovitna tla in po-stavili nekaj kažipotov.

a) Pogoje dan pri prestopkih:

α) zaradi daljšega zopora v kazenskem zakonu: § 298 v slučaju zopora; § 311; § 312, a le za razžalitve z dejanjem; § 315 v sosebno opisanem slučaju; § 316; § 318; § 320 d)

tretjič; § 321 tretjič; § 323; § 324; § 325; §§ 326 in 330 pri ponovljenem prestopu; § 327 za delj trajajočo porabo; § 332; § 335 (§§ 341, 342, 369, 370, 372, 373, 376, 377, 378, 384, 385 in drugi, kjer se cituje § 335); § 340; § 343; § 346 v slučajih zapora; § 347; § 348; § 354; § 360; § 362 drugič; § 363; § 364; § 375; § 379; § 380, če je bil kedo poškodovan; § 395; § 396; § 405 (407); § 484; § 487; § 488; 489; § 491; § 492, odnosno člen V. zak. s 17. decembra 1862, št. 8 drž. zak. za 1863; nadalje v kazenskem zakonu: § 501, § 502; § 504; § 505; § 506; § 507; § 508; § 512 (513); § 523; čl. III. zak. s 15. oktobra 1868, št. 142 drž. zak., če gre za hudodelstvo; odnosno § 4 zak. v varstvo hišne pravice (prim. § 332 kaz. zak.); §§ 30, 33 orož. pat.; §§ 1, 5 št. 3, 4 in 5 zakona o vlačugarjih iz 1885. l.

β) zaradi višje globe v kazenskem zakonu: § 327; § 328; § 329; § 346 drugič; § 351 pri ponovljenji; § 404.

γ) zaradi izgube obrta ali drugih pravic in upravičenj v kazenskem zakonu: § 320 d) tretjič; §§ 326 in 330 pri ponovljenem prestopku; § 345 tretjič; § 347 drugi stavek; § 352 tretjič; § 362 tretjič; § 363; § 364; § 366 drugič; § 367 tretjič; § 383 če se je opustilo pritegniti drugega stavitelja, torej nekako v tretjič; § 385; § 399 tretjič; § 404 tretjič; § 405 (407); § 406 odnosno uže prvič; § 415; § 420 pri ponovljenji; § 436 tretjič; § 438 tretjič; § 445 tretjič; §§ 460, 461, 463, 464 (vsled infamujočih nasledkov); § 469 tretjič; § 472 srednji stavek; § 478 tretjič; § 482 tretjič; § 483; § 484; § 498 tretjič; § 515 drugič; § 2 zak. zoper brezuspešenje prisilnih zvršil (gl. opomnjo pri § 461 kaz. zak.; § 34 orož. pat., če je posebnih obtežnih okolnostij; § 35 orož. pat. tretjič; § 3, odst. 10 tisk. zak. drugič.

b) Pogoja ni pri prestopkih v kazenskem zakonu: § 270; § 301; § 307; § 314; § 315 v lahkem slučajih; § 317; § 319; § 320 a, b, c, d (prvič in drugič), e, f, g; § 326 prvič; § 330 prvič; § 331; § 333; § 334; § 338; § 345 prvič in drugič; § 346 prvič; § 347 prvič; § 350 prvič in drugič; § 351 prvič; § 352 prvič in drugič; § 353; § 358 za brezsmrtni izid; § 359; § 361; § 362 prvič; § 366 prvič; § 367 prvič in

drugič; § 368, ker tudi podvojena globa ne dosega 100 gld.; § 370; § 371; § 372; § 373; § 374; § 380 v slučajih brez poškodbe; § 381; § 382 v slučajih brez poškodbe; § 386 v slučajih zapora; § 388; § 389; § 390; § 391; § 392; § 394; § 397; § 398; § 399 prvič; § 406 prvič (a le za gotov slučaj); § 407 v gotovem slučaju; § 409; § 411 (412); § 414; § 416; § 417; § 419; § 420 prvič; § 421; § 422; § 423; § 424; § 425 pri lahki poškodbi; § 426 pri lahki poškodbi; § 427; § 428; § 429; § 430; § 431; § 432 (433); § 435; § 438 prvič in tudi drugič (gl. opomnjo pri § 368); §§ 439 do vštetelega 444; § 445 prvič in drugič (gl. opomnjo pri § 368); §§ 446 do vštetelega 455; § 458; § 459; § 468; § 469 prvič in drugič (gl. opomnjo pri § 368); § 470 prvič; § 471; § 472 (odnosno, gl. opomnjo pri § 368); § 473; § 474; § 475; § 476; § 477; § 482 prvič in drugič (gl. opomnjo pri § 368); § 496; § 497; § 499; § 515, razun pri daljši potuhi; § 516; § 522; § 524 in § 525; §§ 3, 9, 11, 17, 18, 21, 22, 23 tisk. zak.; čl. III. zak. z dne 15. okt. 1868, št. 142 drž. zak., če gre za pregrešek; — §§ 29, 32; § 35 prvič in drugič; §§ 37, 38; odnosno §§ 36 in 39 orož. pat.; — § 6 zak. v varstvo osebne prostosti; odnosno § 4 zak. v varstvo hišne pravice; §§ 1 in 3 zak. v varstvo listne in pisemske skrivnosti; § 3 vlačugarskega zak. iz l. 1873; §§ 2, 3, 4, 5 št. 1 in 2, potem tretji odstavek in § 6 vlačugarskega zak. iz l. 1885; § 15 zak. zoper nepoštene postopke v kreditnih opravilih; § 3 zak. zoper brezuspešnje prisilnih zvršil; § 45 zak. o odvrčanju in zatiranju kužnih živalskih boleznih; § 36 zak. o društvenem pravu; § 19 zak. o shodnem pravu; §§ 3 in 6 zak. v obrambo podmorskih kablov; § 3 zak. o koalicijskem pravu; § 2 zak. o občenevarni rabi raznesilnih tvarin.

c) Nedoločeno nam bodi, je li dan pogoj ali ne v kazenskem zakonu: § 347 drugič, je li odprava iz gotove službe izguba kakih pravic ali upravičenj glede na končni stavek §-a 347? — § 350 tretjič, je li obsodba, da se mora dati kedo iz kake stroke na novo izprašati, izguba pravic? — § 351 pri večkratnem prestopku, je li namreč postavljenje provizorja za nedoločen čas prištevati izgubi upravičenj? — kam spada prestopok §-a 356 in §-a 357, ki nimata nič kaj določene

kazni? — § 362 drugič: kaj je dvojnata kazen? je li dvakratna kazen, v zakonu za prvi prestopok izrečena, torej dvakrat 25 do dvakrat 100, ali je dvakratna kazen, ki se je pri prvem prestopku v istini izrekla? — § 383 drugič: je li ukaz, da se mora privzeti somojster pod kaznijo (torej za tretjikrat) izgube stavbenega mojsterstva, izguba upravičenja? — § 386 v slučajih globe, kajti poluletna najemščina je lahko jako različna; — § 399, glej opomnjo pri § 362. — § 418: je li „varuh biti“ posebna pravica? — § 436: glej opomnjo pri §-u 362; — § 498 prvič in drugič, izguba pravice za omejen čas; — v drugih zakonih: § 3 odst. 7 a) oziroma odst. 10 tisk. zak. prvič, glej opomnjo nekaj više pri § 498 kaz. zak. — Če se smatra odprava iz kakega kraja ali iz cesarstva za izgubo pravice, potem se tu-sem še vpletó, če prav bi bili že prej navedeni, §§ 320 e in g, § 344, 355, 470, 472 zadnji stavek, 514, 522 kaz. zak.; — naj se tu naposled še omeni § 4 vlačug. zak. iz l. 1873 in § 7 vlačug. zak. iz l. 1885 zaradi utešnjenja prostosti. (Dalje prihodnjič.)

O sedanjem pozvedovanji za odmero dohodarine I. razreda.

Da je novega zakona o dohodarini jako treba, o tem nas prepriča razmišljanje postopanja, katero sedaj velja za odmero dohodarine I. razreda.

Dohodarino je odmerjati na podlogi vloženih napovedij, ktere morajo davkoplačavci v določenem roku vložiti pri svojem davčnem oblastvu prve instance. To je načelno določilo dohod. pat. z dne 29. oktobra 1849, drž. zak. št. 419. Ali uže zakonodavec kaže malo upanja, da bi se hoteli dohodki pošteno in resnično napovedovati, ker se mu je takoj potrebno videlo ukreniti, da je napovedi glede oblike in vsebine presojeti po

posebnih komisijah (davčnem nadzorniku in poverjencih). In res je, da so dohodarinske napovedi ven in ven neresnične in pomankljive. V razpredelku III.: „obrotna zaloga in v čem obstoji“ zapisuje se navadno beseda „kredit“. V IV. navajata se „jeden ali dva učenca“, dasi ima obrtnik po tri pomagalice ali še več. V V. pravi se, da ni dela za vse leto. V VI. razpredelku navajajo se šestokrat prav visoke številke za dohodke in izdatke, za dobiček pa le par novcev. Naposled izraža se v VII. oddelku še preprosta želja, naj se dohodarina odmeri s tretjino dobitkovine. Večina napovedij ima tako in jednako vsebino, katero na konci napovedavec potrjuje pod prisego in poštenostjo pravičnega državljana s svojeročnim podpisom. Ta vsakdanja zloraba prisege kaže nam jasno, kako onemogel in slab je sedanji dohod. patent, hoteč opirati se na pravico- in resnicoljubje davkoplačavcev. In način, po katerem je neresnične, neprimerne in pomankljive napovedi popraviti, spravlja davčna oblastva še v večje zadrege.

Davčna okrajna oblastva morajo — tako veli patent — vložene napovedi pretehtovati in njih znatne pomankljivosti popraviti po zaslišanji napovedavca. Neznatne se pa itak prezirajo. Komisijam je presojeti vsebino napovedij ali prav za prav razmotrivati morajo vse razne okolnosti, iz katerih se daje sklepati, kako visok je dobiček posameznega napovedavca. Zatevajo lahko, da podjetnik podá podrobnostni izkaz o dohodkih in stroških podjetja svojega, tirjajo lahko od njega sploh potrebnih pojasnil. Smeti je tudi po veččakih pozvedovati obstoječe okolnosti, po katerih se dohodek navadno ravna, pogojno smeti je pa pogledati v obrtne knjige. Da so pojasnila in izkazi napovedavca jako dvomna sredstva, neresnična, kakor napoved sama, je razumno. Niti protokolovani trgovci nečejo znati in čuti ničesar o računskih knjigah; četudi napravijo izpisek, gotovo se ujema z napovedjo. In pogled v knjige nam je le dovoljen, 1.) ako hoče kedo, da bi se oprostil dohodarine glede kapitalnih obrestij, dokazati, da njegov vseletni dobiček ne presega 315 gld.; 2.) ako kedo želi, da bi se mu izguba jednega podjetja vračunila pri dobičku drugega; 3.) ako se naposled tiče podjetja, katero je pod obl. nadzorstvom in 4.) ako davkoplačavec sam ponuja vpogled v opravilne njegove knjige.

V občē se torej napovedani dohodek — čisti dobiček — poveča le po mnenji poverjencev, ki so v komisijo poklicani. In ti so: občinski predstojnik ter dva druga veščaka. Čestokrat so pa ti poverjenci prav tako nezanesljivi in brezvestni, kakor napovedavci. Tudi njim je do tega, da bi se davki znižali, tudi poverjenci prisvojili so si program o polajšanji državnih bremen. Nedvomno užē s tega stališča jemljó ozir na sodržavljane, ko bi tudi prezirali vse zveze sorodstva in prijateljstva, ko bi jim ne bila nič mari zamera in razni dobički, seosebno častne službe v občini. In česa ne premore sovraštvo? Neprijatelju naloži se sila veliko, in mnogokrat je davčnemu nadzorniku braniti, da poverjencem nepriljubljen soobrtnik ne dobi previsoke dohodarine.

Če je po tem preiskovanji dohodek in ž njim davek povečan, onda je razloge tega povečanja dotičnemu davkoplačavcu naznaniti in ta lahko vloži ugovor zoper odmerjenje. O vseh točkah ugovora povprašajo se zopet poverjenci, večkrat tudi veščaki. Zoper odločbe deželnega davčnega oblastva o takih ugovorih ni nikake pritožbe več, razun do upravnega sodišča. In zakaj se ne bi ugovarjalo? Znan mi je poverjenec, kateri je takoj po obravnavi o napovedih hitel k napovedavcem ter jih poučil, kako naj prerekajo in ugovarjajo njegovemu mnenju; znan drug poverjenec, ki je kasneje v tajni ovadbi dolžil svoja sopovertjenca raznih pristranostij, češ, da se je njemu davek premočno povečal, drugim pa neprimerno znižal. Danes oddal je župan kot poverjenec z veščakoma vred svoje mnenje o dohodkih svojega soseda mlinarja, a tri dni kasneje napravil je in svojeročno spisal mu ugovor, v katerem od točke do točke pobija oddano svoje mnenje. In vender zahteva dohod. patent, da je o razlogih ugovora zopet iste poverjence, ista veščaka za mnenje povprašati!

Ako se torej dohodarina skuša urejati, treba je v prvi vrsti misliti na drugačen način pozvedovanja dohodkov. Davkoplačavci niso in ne bodo nikedar zanesljivi poverjenci za odmero dohodarine.

K. Lubec.

Iz sodno-zdravniške prakse.

Piše med. dr. Fran Zupanc.

(Dalje.)

Kedar najdemo krvna telesca, takrat ni le samo dokazano, da nam je opraviti s krvjo, nego po njih obliki šestokrat lahko določno odgovorimo na vprašanje, od kod izvira preiskovana kri. Na novih krvnih sledovih je to lahko, in brez težave razločiš okrogla krvna telesca sesavcev¹⁾ od jajstih in jedrastih telesec drugih živalskih razredov, a vrhu tega odgovoriš lahko šestokrat — ako namreč meriš pod drobnogledom telesca — na vprašanje, se li strinja velikost dotičnih krvnih telesec z velikostjo, katera gre človeškimi krvnim telescem. (Med krvnimi telesci sesavcev nahajajo se največja pri človeku s 0'007—0'008 *mm* v premeru.)

Kedar pa nam je opraviti s starimi krvnimi sledovi, takrat je šestokrat jako težko, da nemožno dokazati krvna telesca, in kedar jih dokažemo, so navadno tako izpremenjena, da vsaj povedati ni moči, od kodi izvirajo, li namreč od človeka ali kake živali. V takih slučajih zadovoljimo se s tem, da vsaj dokažemo, izvira li dotični sumni madež od krvi ali ne; dokazati moramo namreč, da se nahaja v dotičnem sledu haemoglobin²⁾ — krvno barvilo — to je ono uprav oznamenilno barvilo, s katerim so napolnjena v normalnem stanju krvna telesca in od katerega ima kri svojo značljivo barvo. Ta dokaz posreči se pa samo, dokler je moči dotično krv v vodi raztopiti. Preiskava takega, z vodo zadostno zredčenega³⁾ krvnega sleda vrši se v špektralnem aparatu in ima namen, pokazati ona znamenja vsrkanja⁴⁾, ki so uprav oznamenilna za haemoglobin. Če namreč gledaš takšno krv skozi špektralni aparat, to zapaziš, da je izginol vijoličasti konec špektra⁵⁾ in da sta nastopili dve temni vsrkalni črti⁶⁾ v žoltem kraju in na mestu, kjer žolto prehaja v zeleno. Ti dve črti sta in sicer jedna tik mesta, kjer je v solnčnem špektru Fraunhofer-jeva črta **D**, druga še jedenkrat tako široka, a manj določna na mestu, kjer prehaja žolto

¹⁾ *Säugethiere.* ²⁾ *Blutfarbstoff.* ³⁾ *verdünnt.* ⁴⁾ *Absorbtiion.* ⁵⁾ *Spectrum.*
⁶⁾ *Absorbtiionsstreifen.*

v zeleno, blizo Fraunhofer-jeve črte **E**. To špektralno svojstvo haemoglobina je uprav oznamnilno in zadoščuje samo zá-se, da smeš barvilo, ki si ga dobil iz sumnega sleda, označiti za krv. A tudi takrat, kedar se krvno barvilo — haemoglobin — ne dá več v vodi raztopiti, bodisi da je izgubilo to svojstvo po starosti ali zaradi vplivov, provzročujočih, da se je barvilo sesedlo (skrknilo), določiti moreš šestokrat, je li sumni sled od krvi ali ne. Med izvodki¹⁾ haemoglobina zanima nas tu najbolj takozvani haemin, katerega zadobiš v podobi uprav oznamnilnih kristalov, ako zavreš le trohico krvnega sleda, pridavši neznatno zrnce soli, z jako zgoščeno jesihovo kislino in daš, da tako nastala rujava raztopina izpuhti; v ostanku vidiš potem pod drobnogledom omenjene rujave kristale liki večje ali manjše rambovske šibke²⁾.

Preiskava las.

V časih, seosebno takrat, kedar najdemo lase na poškodujočem orodji, katero je imela oseba, umora sumna, lahko postane preiskava las uprav pogibelna zločincu. Kedar naj lase preiskujemo, gre v prvi vrsti za to, imamo li opraviti s človeškimi ali živalskimi lasmi (z dlako); kakor lahko obtežuje, ako spoznamo predložene lase za človeške, tako pa olajšuje, ako se pokaže, da imamo pred seboj le dlako. Ako so bili predloženi lasje spoznani za človeške, tu nastopi vprašanje, čigavi so ti lasje in odkodi na telesu da izvirajo. Na prvo vprašanje moči je samo takrat odgovoriti, ako moremo primerjati predložene lase z lasmi dotične sumne osebe, in tedaj ne bodemo primerjali samo s prostim očesom, nego iskali in primerjali bodemo svojstva tudi pod drobnogledom. Glede na to, od kodi da izvirajo ti lasje, pridejo v čisli največkrat lasje glave, potem brade, in sramni lasje, ki se sploh razlikujejo po dolgosti, po debelosti in po tem, kakšen da je njihov prosti konec. Lasje na glavi vzrasejo neprimerno daljši, nego lasje na drugih mestih telesa. Lasje brade so redno najdebelejši, za njimi so ženski sramni lasje, kratke dlake v obrvih, moški sramni lasje ter konečno poglavni moški in ženski lasje. Zna se, da to velja samo splošno, ker v tej

¹⁾ *Derivate, die abgeleiteten Körper.* ²⁾ *Stübchen.*

reči zavisi premnogo od posameznika, od njegovih let i. t. d. Glede prostega konca dotičnega lasa opomniti je naslednje. Normalno je vsak človeški las na prostem konci zašiljen (špičast); to se pa s časom izpremeni, bodisi ker si strižemo lase, bodisi ker se lasje mehanično drgnejo ob obleko, bodisi da vpliva na nje nesnaga, znoj i. t. d., in osobito znoj razmehča in razkroji spojevino roženastih vlakenc, iz katerih sestojta las. Lasje, rekše kosmatine pod pazduho, na spolovilih, so čestokrat razcepljeni na vlakenca in oddrgnjeni, da čestokrat uprav napojeni (nabubreni) in zastrti z znojevo goščo — izvidi, iz katerih lahko čestokrat izvajaš, od kodi da so predloženi lasje. Kedar se vpraša, so li lasje izpadli, ali so bili izpuljeni, treba gledati na koren¹⁾ lasu; ta je gladek pri izpadlih laseh, a vlažen in glavičast²⁾ pri izpuljenih ter čestokrat zastrt še z deli lasnega mešička³⁾. Na to vprašanje je sploh težavno odgovoriti, ako imamo samo posamezne lase pred seboj, lažje je to, kedar pregledujemo ter tako primerjamo cel šop las.

Poškodbe po tem, koder se nahajajo.

A. Poškodbe na glavi.

Poškodbe na glavi pridejo največkrat na vrsto, to pa nekaj zaradi tega, ker je glava zelo izpostavljena in jo torej laglje zadenejo gotove sile, nego druge ustroje, dalje zaradi krhkosti lobanjskih kostij, zaradi velike občutljivosti možganov in drugih ustrojev na glavi; ker je znana važnost teh ustrojev za življenje, meri se čestokrat tudi uprav nalašč na glavo.

Razlikovati nam je poškodbe na lobanji in poškodbe na lici, oziroma na ustrojih, ki se na lici nahajajo. Presojajoč poškodovano lobanjo, zabiti ne smemo, da nikjer drugodi napoved o razvitku in posledkih poškodbe tolikrat ne vara, nego pri teh poškodbah in da zavisi važnost poškodb lobanje od tega, so li in koliko so zajedno prizadeti možgani. Označujoč poškodbe na glavi, se posebno napovedajoč daljni njih razvitek, treba torej ravnati se posebno opasno, to tem bolj, ker, ako bolezen potem drugače krene, neveščaki, sodeč zgol po istinito nastalih po-

¹⁾ *Haarwurzel.* ²⁾ *kolbig.* ³⁾ *Haarbalg.*

sledicah in ne poznavajoč težavnosti takih preiskav, preradi preso-
jojajo na ne kaj laskavi način zdravniško mnenje in tudi v zvezo
spravljajo nepovoljni izid poškodbe s spretnostjo zdravnikovo, češ,
da on sam ni znal ceniti važnosti poškodbe. Pri poškodbah na
glavi ne moreš se nikoli dovolj ozirati na to, da zavisi pomen
take poškodbe sosebnost od tega, ali in koliko da trpe pri tem
zajedno možgani; od tega ne zavisi le tek poškodbe, zavisna so tudi
znamenja, ki se pojavljajo neposredno po poškodbi. Uprav po le-
teh vpraša čestokrat sodišče, bodisi da je presojeti, je li mogel
kedo, ko je bil poškodovan, zvršiti še gotova dejanja, mari pa
se je moral takoj zgruditi, bodisi da se vpraša, koliko časa po
storjeni poškodbi je morala nastopiti smrt, ali pa da se tirja
pojasnilo, zakaj da v konkretnem slučaju niso takoj nastopila
težka znamenja, nego zakaj da so se počela pojavljati še-le po-
znejše, dostikrat po daljšem prestanku.

Ako so pri poškodbah na glavi zajedno prizadeti tudi mo-
žgani, zavise znamenja: a) od poškodbe možganov, oziroma njih
posameznih delov; b) od pretresa možganov in c) od pritiska,
katerega povzroča na površji možganov kri, iztopivša iz poško-
dovanih žilic možganskih openj. Kedar ni bila zelo razširjena
poškodba možganov, ali kedar niso bili neposredno prizadeti
ustroji, v življenje neobhodno potrebni, n. pr. spodnji (bazalni)
deli možganov, tedaj imajo za prvotne pojave lobanjskih po-
škodb momenti, pod b) in c) navedeni večjo važnost, nego lo-
čitev sklopnine možganov.

Glavni pojav pretresenih možganov, ki ga nam je smatrati
za bolezen gibnih žilnih živcev¹⁾, nastane bodisi, da otrp-
nejo po traumi odsevnim pôtem²⁾ možganske žilice, bodisi
da je prvotno zdraženo osredje živcev pregibajočih
žilic³⁾ pozneje otrpnilo. Kaže se pa v popolni brezavesti, na-
dalje v tem, da utriplje žila le prav počasi, da je dihanje slabo,
površno, da je koža bleda, da na zenicah ne zapaziš nikakega
odbojnega učinka⁴⁾, da večkrat nastopi takoj po udarci
bljuvanje, in da čestokrat pridruži se tudi krč. Brezavest traja
lahko le par minut, a tudi po več dnej; praviloma ne zna do-

¹⁾ *vasomotorische Nerven.* ²⁾ *auf reflectorischem Wege.* ³⁾ *das Centrum der vasomotorischen Nerven.* ⁴⁾ *Reflex-Effect.*

tičnik, kedar se zopet zavé, ničesar, kar se je v tem času go dilo. Koliko se pojavljajo navedena znamenja, to zavisi od svojstva uporabljenega orodja in od sile, s katero je bilo rabljeno. Topo in topokotno orodje provzroči kaj lahko pretres možganov in zavračali bodemo taka znamenja tem rajši na vpliv navedene nega orodja, čim nezatnejše so bili možgani poškodovani, čim nezatnejše je krvavelo v lobanjsko duplino. Krvavenje, katero nastopi po poškodbah na glavi v lobanjski duplini, oziroma na površji možganov, provzroči tem brža in zdatnejša znamenja pritiska možganov, čim zdatnejše in čim hitreje je izstopila kri. Ozirati se torej v takem slučaji ni le na debelost poškodovane žile, ampak tudi na to, je li bila prizadeta privodna ali odvodna žila.

Največ poškodb na glavi je storjenih s topim orodjem. Kedar so zelo lahke, vidiš samo podplutbe poglavne kože in sicer največkrat v rahli spojevini med njo in polobanjico¹⁾. Ker je poglavna koža zelo krvna in tudi napeta na trdi podlogi, zato nastopijo take podplutbe prav lahko, kar vsak dan opazujemo na krvavicah pri otrocih. Rane na glavi, kar smo uže omenili, ni treba, da bi imele vsikedar neredne in nazobčane robove, pač pa nastanejo tu čestokrat povse premočrte ločitve; povedali smo uže tudi, kako da je moči tako nastale rane razlikovati od takih, ki so bile storjene z ostrim orodjem. Prav pogostem tope sile učinijo ločitve sklopnine lobanjske. Ako ima dotično orodje le zelo majhno površje, tedaj lahko nastanejo povse omejene ločitve v lobanjskem krovu in iz njih se da potem vsaj približno sklepati, kakšno je bilo uporabljeno orodje.

Navadno nastanejo po topih silah nepravilne ločitve na sklopnini lobanjskih kostij, razpoke in prelomi. Razpoke se razprostirajo po vseh ploščah lobanjskega krova ali pa nastanejo samo v steklasti ploski. Osamljene razpoke vnanje ploske vidiš le redkokrat, tem večkrat jih moreš opazovati zajedno s prebojnimi²⁾ razpokami. Da tudi komaj za las široke razpoke tedaj, ko nastanejo, lahko uprav zdatno zevajo, to svedočijo lasje, katere najdemo vščipnene v take razpoke; to se pa seveda more zgoditi samo tedaj, ako je bilo orodje robato, nikedar

¹⁾ *Pericranium.* ²⁾ *penetrirend.*

pa ne po udarci s plošnatim in širokim orodjem in tudi ne, ako pade kedo z glavo na kako ploskev. Razpoke in prelome naletimo čestokrat samo tam, kamor je neposredno vplivala sila; čestokrat se raztegajo dalje, čestokrat pa tudi nastanejo na čisto drugih, celó nasprotnih mestih, in semkaj spadajo razpoke ter prelomi osnovnega dela lobanje¹⁾.

Da nastanejo razpoke in prelomi, čestokrat ne treba posebne sile, in dobili so jih uže ljudje, ki so pijani padli na cesti. Ako se pa uže na planem to lahko pripeti, zgodi se tem laglje na neravni poti, če padeš po stopnicah, raz postelj i. t. d.; slučajji, ki se pijanim in tudi starim ljudem ne pripete tako redko. Da kedaj kost laglje počí ali se prelomi, to zavisi povse od razmer poedinčevih. Pri otrocih se ne prelomi kost, pač pa lahko dobi razpoke, pri odraslih pa se pripeti prvo tem laglje, čim bolj se je lobanja uže zrasla; a ozirati se je tudi na to, da so nekaterim ljudem lobanjske kosti krhkejše in tanjše nego drugim.

Glede ubodlin, mahnin in strelnih poškodeb na lobanji, bilo je potrebno uže povedano. Dodati bi bilo le še to, da je te poškodebe oznameniti kot tiste, ki so bile s takšnim orodjem in tako započete, da je navadno s tem združena smrtna nevarnost. Izmed posledic, nastalih po poškodebah glave, ki niso s smrtjo končale, imeti je v čislih, razun motenja uma, tudi hromoto in padavična stanja. Takšna hromota se lahko razteza po celi polovici trupla, čez posamezne ude ali pa čez polovico lica. Hromi mogó biti le gibni ali le čutni živci, ali pa oboji vkupe. Stanje prve vrste oznamenimo vsekakor za ohromenje po smislu zakonovem. Stanja druge vrste pridejo le redkokedaj sama za-se na vrsto in s tem je tudi težava označenja odstranjena. Umeje se, da je čestokrat taka stanja oznameniti za hiranje in sem spadajo tudi padavična stanja, provzročena in ostala po poškodebah na glavi.

(Dalje prihodnjič.)

¹⁾ *Schädelbasis.*

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Pri sodiščih na Primorskem je slovanščina (slovenščina, odnosno hrvaščina) enakopravna in enakovredna z italijanščino, oziroma nemščino (§ 13. obč. sod. r.)

I.

Do zakona z dne 25. majnika 1883. l., št. 76 drž. zak., s katerim je bilo premenjeno, oziroma izpravljeno določilo § 14. obč. sod. reda italijanskega, veljavnega v kraljevini dalmatinski in v mejni grofiji isterski (»Toliko strankam, kolikor njih pravdosrednikom rabiti je v spisih italijanski jezik«), so primorska sodišča, opirajoč se na § 7. drž. temeljnega zakona z dne 21. dec. 1867, št. 144 drž. zak., po svoje tolmačila pravosod. ministerstva ukaz s 15. marcija 1862, št. 465, ter protivila se na vse načine uvedanju slovanščine v sodne urade.

Tako je okrajno sodišče Pazinsko z odlokom z dne 17. okt. 1882, št. 11601 odbilo tožbo I. S-a, v hrvaškem jeziku spisano, češ, ker ni spisana v jeziku, pri sodišči rabljenem. In višje deželno primorsko sodišče je odbilo rekurz proti temu odloku z odločbo z dne 7. dec. 1882, št. 4762 iz teh-le razlogov: Določilo §-a 14. sodovnika italijanskega nalága strankam v dolžnost, da v sodnih svojih spisih pri isterskih sodiščih rabijo italijanski jezik. V le-tem slučaju ni skrajnih potrebustij, zaradi katerih je izšel pravosod. minist. ukaz s 15. marcija 1862, št. 865, kajti po duhu in po vsebini tega ukaza treba, da se stranka ne zna izraziti v drugem jeziku, nego le v slovanskem. Tožitelj pa je spisal svoj rekurz tudi v italijanskem jeziku in je s tem neovržno dokazal, da ima le-ta jezik dovršeno v svoji oblasti.

II.

Z. K-a tožbo, spisano v slovenskem jeziku in naperjeno proti Tržačanu K. B-u zaradi dolžnih 475 gld. je mest. deleg. sodišče Tržaško vsprejelo in določilo s slovenskim odlokom z dne 4. maja 1889, št. 13796, dan za obravnavo v sumarnem postopanju.

Proti temu odloku je toženec vložil rekurz, zahtevajoč, da se tožba zavrže. Opiral se je na to, da on Neslovenec, ne umeje slovenskega jezika; naglašal je, da uže zaradi tega ni bil tožitelj upravičen, nastaviti proti njemu tožbe v slovenskem jeziku, a da je bilo vrniti tako tožbo tožitelju na podlogi ukaza pravosod. ministarstva s 15. marcija 1862, št. 865, ker po tem ukazi moči je samo na slovenski zemlji vsprejemati slovenske sodne vloge in izdavatı zgol slovenskim strankam odnosa rešila na slovenskem jeziku.

Višje dežel. sodišče Primorsko je zavrglo ta rekurz z odločbo 8. novembra 1889, št. 4315, ter potrdilo odlok prvega sodnika zategadelj, »ker je slovenski jezik v oblasti c. kr. civilne mestne preture Tržaške deželni jezik in torej ni osnovan nedostatek, da je tožba vložena in vsprejeta bila v jeziku, katerega nima v mislih § 13. obč. sod. reda.«

III.

Modroslava, udova Frana S. zaprosila je s slovensko vlogo, da se dovoli eksekutivna cenitev nepremičnin in mestno deleg. sodišče Tržaško izpolnilo je to prošnjo s slovenskim odlokom z dne 14. marcija 1890, št. 8872.

Odsotnega eksekuta skrbnik, odvetnik dr. Enrico S., češ, da slovenski ne zna, zaprosil je, da mu se vroči odlok v italijanskem ali vsaj v nemškem jeziku.

Z odlokom dne 16. aprila 1890, št. 12381 mestno deleg. sodišče Tržaško ni ustreglo tej prošnji iz nastopnih razlogov: C. kr. sodišča na Primorskem morajo po zakonih in predpisih, dandanes v moči stoječih, reševati vse sodne vloge v onem deželnem jeziku, v katerem so spisane. Zvršiteljica bila je po § 12. obč. sod. reda upravičena, poslužiti se v svoji prošnji slovenskega jezika, ker je ta jezik na Tržaškem deželni jezik. Sodišče se ne smatra poklicanim ali upravičenim, niti da bi rešilo kako sodno vlogo v dveh ali več jezikih, niti da bi verodostojno prevajalo slovenske sodne vloge in njih rešila v druge jezike.

Eksekutovega zastopnika rekurz proti temu odloku zavrglo je višje dež. sodišče Tržaško z odločbo z dne 6. junija 1890, št. 2241 iz teh-le razlogov: Eksekventinja prebiva v Bazovici, v selu pod oblastjem c. kr. civ. mestne preture Tržaške, kjer se govori jezik slovenski, in zatorej je le-tá jezik deželni jezik na Tržaškem.

Ona je po § 13. obč. sod. reda bila vsekakor upravičena, sestaviti prošnjo svojo de pr. 14. marcija 1890, št. 8872 v slovenskem jeziku, in c. kr. civ. mestna pretura Tržaška ni smela odbiti te prošnje. A po dvornem dekretu z 22. decembra 1835, št. 109 zb. pr. zak. ni v dolžnosti c. kr. civ. mestne preture, da bi preskrbela in vročila rekurentu kak prevod omenjene prošnje v drugem deželnem jeziku.

Izvenredni rekurz je zavrglo najvišje sodišče dne 16. avgusta 1890 pod št. 9746 s to-le obrazložbo:

»V soglasnih odlokih nižjih sodišč ni videti nikake ničnosti ali očite krivice, ki bi mogla opravičevati njiju premembo po smislu dvor. dekr. z dne 15. febr. 1833, št. 2593, nego stvari in zakonu sta povse primerna.«

T.

b) Za povračilo zagovornih stroškov ni zgolj to merodavno, koliko se je ali koliko se ni prisodilo, nego najmerodavnejše je, kolikor se je pravde porabilo.

A je na podlogi konečnega odloka o moteni posesti tožil B-a na plačilo odškodnine za posekano drevje v znesku 84 gld. O kr. sodišče v Šk. L. je razsodilo, da mora toženec plačati 29 gld. odškodnine, tožitelj pa povrniti stroške pravnega zagovarjanja, znašajoče 42 gld. 82 kr. po odbitih stroških za tožbo v znesku 6 gld. 21 kr., torej v znesku 36 gld. 61 kr. V razlogih se glede na odločbo o stroških veli: Toženec je, prejemši tožbo, takoj z vlogo št. 2. ad II tožitelju likvidoval provzročeno škodo s 26 gld. Pravda je torej le bila za znesek, ki presega teh 26 gld., namreč za 58 gld. Ker je glede le-tega zneska tožitelj zmagal le z neznatnim delom 3 gld., kar ni provzročilo posebnih stroškov, bilo mu je po § 25. zak. z dne 16. majnika 1874, št. 69 drž. zak., naložiti, naj tožencu povrne zagovorne stroške. Tožitelju pa je prisoditi bilo stroške tožbe, ker mu tudi glede zneska 29 gld. ni bilo zabranjeno, opomniti toženca s tožbo, da ga plača (§§ 904, 1417 in 1334 obč. drž. zak.).

Na apelacijo tožiteljevo je višje dež. sodišče v Gr. odločilo, da se pravdni stroški prve inštanice obotajo, apelacijske stroške pa da trpi tožitelj sam. Razlogi: Apelacija tožitelja obrača se samo zoper to, ker je obsojen v povračilo zagovornih

stroškov. To je sicer res, da je toženec ponudil po tožbi s posebno vlogo, da plača 26 gld. odškodnine, in res, da je po tem, kar je pokazalo dokazovanje z zvedencema, obsojen bil zgol v 29 gld. plačila, in da je bil tožitelj z zahtevo večjega zneska 55 gld. zavrnjen. Toda toženec tudi onih 26 gld. ni niti plačal niti v sodišče položil in zatorej tožitelj ni bil zavezan zadovoljiti se s tem, tem manj to, ker je dokazovanje dejanski pokazalo, da je ponudeni znesek premajhen bil. Tega ni, da bi bil tožitelj zavezan najprvo toženca izvensodno opominjati zaradi plačila odškodnine, in to je poudarjal uže prvi sodnik; toženec je uže po tem, kar je dognala pravda zaradi motene posesti, znati moral, da je po §§ 346, 1323 in 1293 obč. drž. zak. zavezan plačati odškodnino. Iz tega, da toženec tudi ponudenega zneska ni plačal, da ni poravnal dejanski pristojajoče odškodbe, izišla je upravičenost tožiti in pravdo nadaljevati. Ako tudi je torej tožitelj svojo škodo previsoko cenil, vendar bil je toženec obsojen s tretjino tistega, česar je tožitelj v tožbi iskal, in prouzročil je stroške, nastale po tožbi, ker niti ni ničesar plačal niti položil in ker je tudi ponudeni znesek bil premajhen. Po vsem tem ni opravičeno pripoznavati tožencu stroškov, nego prilega se obotanje stroškov določilom zakona z dne 16. majnika 1874. št. 69 drž. zak., in bilo je torej glede stroškov predrugачiti prvo rzsodbo. Apelacijske stroške pa je tožitelju samemu trpeti, ker je on v svoji apelaciji zahteval, da mu je prisoditi stroške, ker je torej le delni uspeh imel.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 7. marcija 1890, št. 2942, potrdilo rzsodbo druge inštanice iz naslednjih razlogov: To, da toženec ni plačal ali položil zneska 26 gld., ki ga je bil s posebno vlogo tožitelju ponudil pred podanim odgovorom, je tukaj brez pomena, ker prvič pristoja tožitelju po smislu nižjesodnih rzsodeb, kateri sta v tem pogledu zadobili pravno moč, odškodnine 29 gld. in tožitelj po § 1415 obč. drž. zak. ni bil zavezan sprejeti delnega plačila, in drugič, ker je toženec, ako tudi je bil rečeno ponudbo storil, vendar le ometal na najobširnejši način sleharno tirjatev tožiteljevo in tako tožitelja prisilil, da je moral na dolgo obravnavati in drágo dokazovati z zvedencema. Za dolžnost povrniti stroške ni zgol to merodavno, koliko se je ali koliko se ni prisodilo, nego najbolj merodavno je, koliko se je pravde porabilo. Ker je toženec tukaj sam s tem, kakor se je, protiven zgoraj

navedeni vlogi, zagovarjal, zakrivil večjo porabo pravde, zato pač nima, zaradi česar bi se pritoževal zoper to, da je višje deželno sodišče pravdne stroške vzajemno obotalo.

c) Dogovori, skleneni med staviteljem in tretjo osebo za stavivo, ki ga stavitelj potrebuje v prevzeto stavbo, so absolutne trgovinske pogodbe po smislu čl. 271, št. 1 trg. zak.

V sumarni pravdi firme A., trgovine s stavivom, proti stavitelju B. zaradi plačila 200 gld. ugodilo je trgovsko sodišče toženčevemu ugovoru zoper pristojnost sodišča in je odkazalo tožitelja pred pristojno sodišče iz teh-le razlogov: A toži B-a za plačilo 200 gld. kot ostale kupnine za stavbeni les. B. navaja proti tožbi ugovor nepristojnosti trdeč, da trgovsko sodišče v tej stvari ni pristojno sodišče, ker se kup lesa ni sklenil — kakor trdi tožitelj — z namero, prodati ga naprej, nego le za porabo lesa v stavbo šole v C. Ravna se torej o tem, je li bila med A. in B. sklenena trgovina po smislu čl. 217, št. 1 trg. zak., ker na to se tožitelj sklicuje. Da je posel po smislu tega odstavka v zakonu smeti za »trgovino« smatrati, mora mu biti predmet premičnina, a smoter ta, da se reč dalje proda. Ta smoter toženec zanikuje, češ, kupil je les, da bi ga porabil v stavbo šole v C. Dogovor se je torej sklenil s tem smotrom, da bi toženec mogel svoj načrt zvršiti; glavni njega moment je bil, da bi toženec dobil sredstvo proizvodbi prevzetega dela, a ne, da bi ta les dalje z dobičkom prodal. Tega smotra torej tožitelj, kakor bi bil moral, ni dokazal, in kupu torej manka jedna izmed glavnih podlog po čl. 271, št. 1. trg. zak. Sicer pa, ako bi tudi nazor tožiteljev bil pravi, da tu ne gre za delo, nego za kupčevanje, stvar tudi zaradi tega ni trgovina, ker bi bila predmet temu kupu po §-u 1158 obč. drž. zak. šolska stavba, torej nepremičnina, katera pa je po čl. 275 trg. zak. izločena iz kroga trgovskih poslov.

Višje dež. sodišče pa je zavrglo ugovor zoper nepristojnost trgovskega sodišča in odredilo, da je soditi stvar samo. Razlogi: Toženec sam priznava, da je prevzel stavbo šole v C. in da je šolo postavil kot komisijsko delo občini C. Dalje priznava, da mu je tožitelj dajal stavivo, v to stavbo potrebno, da je tednine

polno in deloma izplačal, in da je po tem, ker se je podražilo stavivo z delavskimi mezdami vred, naredil pri tej stavbi več nego 4000 gld. dobička. Iz tega izhaja, da je toženec stavivo kupoval na svoj račun, da je upotrebil je pri stavbi in da je z občino C. sklenil dogovor o delu, katero je presojeti po §§ 1158 in 1159 obč. drž. zak. Toženec kot zidarski mojster si je torej to stavivo prisvojil, da bi je upotrebil pri stavbi z dobičkom. Pravno dejanje, katero je toženec s tem smotrom sklenil, pa je trgovsko dejanje po smislu čl. 271, št. 1. trg. zak., kajti predmet temu dejanju so premičnine, to je stavbeni les, ki je s tem, da je služil za stavbo šole v C., prešel kot premičnina v last staviteljevo. Toženec ni bil nikedar lastnik stavljene šole, ker — kakor je sam priznal — šole ni dalje prodal. Ne gre torej za dogovor o neprimičnini, kakor misli prvo sodišče, nego uporabljati je tu čl. 271, št. 1. trg. zak. in je pristojno trgovsko sodišče.

Najvišje sodišče z odločbo z dne 1. julija 1890, št. 6268, ni ugodilo pritožbi toženčevi iz teh-le razlogov: Iстина je, da je toženec izvel občini C. za plačilo stavbo šole in da je v to potrebno stavivo sam dal. Ako je torej toženec, ker je v to potreboval stavivo, sklenil posebno kupno pogodbo, ni bil ta kup storjen le v to svrhu, da bi les porabil v svojo stavbo, nego da bi to storil za stavbo tretje osebe in to — kakor je dognano, za plačilo, torej za nadaljno prodajo, a pri tem je vsejedno, katero lastnost dobi stavivo pozneje, ko je od kupca predelano in upotrebjeno. Pravno dejanje, o katerem se tu ravna, je torej absolutna, objektivna trgovina po smislu §-a 271, čl. 1. trg. zak. in ustanavlja po §-u 38 uвод. zak. k trg. zak. pristojnost trgovskega sodišča za razsojo tega spora.

d) Upnika, čigar tirjatev se ni spoznala pri likvidacijskem naroku za pravo in likvidno, ni smeti zavriniti na pravno pot in mu v to svrhu določiti rokú pod nasledkom izgube prava. Tudi v razdelitvenem postopanju je moči izkazati se pravočasno ob uvedbi likvidacijskega spora.

Ko pri likvidacijskem naroku v konkurzu bratov B. upravitelj konkurzne mase tirjatev A-evih, priglašeni h konkurzu, ni spoznal za prave, obvestil je o tem konkurzni komisar A-a z odlokom, v

katerem je bil dodatek, da se njegove tirjatev proti konkurzni masi bratov B. odkazuje na pravno pot in da mora svojo tožbo vložiti do 20. jan. 1890, sicer bi se mislilo, da odstopa od svojih tirjatev.

Okrožno sodišče kot konkurzno sodišče je ugodilo pritožbi A-a zatagadelj, ker je skrb, ali se uvedejo likvidacijski spori, prepustiti upnikom, katerih tirjatev je sporna, a konkurzni komisar nikakor ni upravičen, da bi upnika, čigar tirjatev je pri likvidacijskem naroku ostala sporna, odkazal na pravno pot in mu določil rok za vložbo tožbe pod nasledki izgube prava, nego mora le storiti, kar je predpisano v §-u 125. konk. reda.

Na pritožbo upravitelja konkurzne mase potrdilo je višje sodišče le to odločbo, ozirajoč se na razloge, v njej navedene in s pritožbo neovržene.

Izvenredni revizijski pritožbi najvišje sodišče z odločbo z dne 30. aprila 1890, št. 4946 ni ugodilo, kajti po §-u 175. zakona z dne 25. dec. 1868 gre še v likvidacijskem postopanju pravočasno izkazati se ob uvedbi likvidacijskega spora in iz tega izhaja, da v odločbah nižjih sodišč ni niti ničnosti niti ne očitvidnega brezpravja in da ni pogojev za § 16 pat. z dne 8. avg. 1854, št. 208 drž. zak.

Kazensko pravo.

a) Česa treba v nekaznivost zaradi dejanskega skesanja po § 187. kaz. zak. Pravočasno povračilo škode.

Posestnica A je sumnila, da jo je služkinja B okradla. Nanzanila je to županu, vprašaje ga, sme li preiskati reči služkinje, in proseč ga, da bi jej občinskega slugo na pomoč poslal, ako bi bilo kaj odpora. Ko je B bilo iti iz službe, pozove jo gospodinja, da mora odpreti kovčeg in jej pokazati, kar je v njem. B to stori brez odloga in gospodinja izroči reči, katere jej je bila izmaknila. Po naključji bil je tudi občinski sluga navzočen; kakor sam pravi, ne zaradi pomoči, nego zaradi radovednosti. Okrožno sodišče v L. je služkinjo oprostilo od obtožbe v ime hudodelske tatvine. Državno pravdnništvo vloži ničnostno pritožbo in najvišje kot kasacijsko sodišče je spoznalo z odločbo z dne 2. maja 1890, št. 1067 po smislu obtožbe.

Razlogi:

Bodi odgovor na vprašanje, je li obtoženka iz dejanskega kesa popravila škodo, nastalo iz njenega dejanja, tak ali tak, toliko je gotovo, da se povračilo škode ni zgodilo pravočasno, nego še-le tedaj, ko je krivdo obtoženke uže dognalo bilo oblastvo (župan in občinski sluga). Saj razsodba sama izrecno trdi, da je poškodovanka bila svojo sumnjo zoper obtoženko naznanila županu in občinskemu slugi, predno je takisto preiskala obtoženkine reči, zaradi česar je dobila na to vrnene ukradene reči. Ako pa sodni dvor meni, da ta ovadba nekaznivosti toženkine zaradi dejanskega skesanja zategadelj ne izključuje, ker poškodovanka za česa ovadbe sama ni natančno znala, je li jej bilo ukradeno in kaj, to bi po tem pravnem mnenji ne zadoščevalo golo izustilo sumnje proti storilcu, nego bilo bi izreči določno obdolžitev zoper njega, da bi se preprečila nekaznivost zaradi dejanskega skesanja, a to je očitno protivno jasnemu besedilu §-a 188. odst. 1. kaz. zak., po katerem dejansko skesanje samo tedaj učini nekaznivost, kedar se popravi škoda, ne da bi poškodovanec niti od dalječ inogel meriti na storilca, — slučaj, katerega tu nikakor najti ni.

b) Kazniv je kulpozni zločin, storjen v naključni popolni pijanosti. Nekaznivi so določni pregreški in prestopki, storjeni v takšni pijanosti.

S kasacijsko odločbo z dne 17. maja 1890 št. 3730 je najvišje sodišče ugodilo F-ovi ničnostni pritožbi zoper razsodbo, s katero je bil spoznan krivim prestopka pijanosti po § 523 kaz. zak. in prestopka zoper varnost časti po § 496 kaz. zak.; odpravilo razsodbo glede na izrek krivde zaradi prestopka zoper varnost časti po § 496 kaz. zak. in oprostilo F-a od obtožbe zaradi tega prestopka.

Razlogi:

Ničnostna pritožba trdi ničnostne vzroke št. 5 in 9 lit. a § 281 kaz. pr. r.; in sicer št. 5 zato, ker je sodni dvor obtoženca spoznal krivim prestopka razžaljene časti, k kateremu spada vender le »animus« injuriandi, ako tudi je bil popolno nezmožnost krivde obtoženčeve dognal; št. 9 lit. a zategadelj, ker o žuganji, glede katerega

prizadeti, kakor v tem slučaju, sam pravi, da zaradi njega ni bil v strahu, ni moči reči, da bi moglo provzročiti tistemu, komur se je zažugalo, strah in nemir, ker torej tu ni, da bi se mislilo na objektivni obstoj hudodelstva javne posilnosti in ker tudi ni možno govoriti o prestopku pijanosti. Kolikor se nadalje ničnostna pritožba opira na § 281 št. 9 lit. a kaz. pr. r., kaže se kot neosnovana; kajti predmet sodniške presoje, da se ustanovi hudodelstvo po § 99 kaz. zak., katero je tu objektivni pogoj obsodbe po § 523 kaz. zak., je zgolj vprašanje, je li žuganje moglo osnovane skrbi delati. Če je sodnik to vprašanje potrdil, presodivši razmere temeljito in držeč se razmišljanja, katero se ne kaže zmotno v pravu, onda ni več pretresati vprašanja, vsproženega v ničnostni pritožbi, je li ta, ki se mu je zažugalo, »in concreto« tudi res vstrašen bil. Ničnostna pritožba pa je osnovana, kolikor se nanaša na obsodbo obtoženčeve zaradi prestopka po § 496 kaz. zak. Toda če se prav uvažuje obstoj dejanja, kateri ničnostna pritožba trdi, to le-ta ne spada pod § 281 št. 5, nego pod § 281 št. 9 lit. a kaz. pr. r., kajti to, kar se je dejanskega dogvalo, ne nasprotuje samemu sebi; nego razsodba temelji glede obsodbe obtoženčeve po § 496 kaz. zak. v pravnem nazoru, češ stanje popolne pijanosti ne izključuje, da bi se štel v krivdo prestopka po § 496 kaz. zak. Po besedilu razsodbe namreč ne more biti dvojbe o tem, da je stanje popolne pijanosti, v katerem je obtoženec bil po mislih sodnega dvora, ko je bilo storjeno hudodelstvo po § 496 kaz. zak., obstojalo tudi za časa, ko je bil storjen prestopka po § 496 kaz. zak. In po razsodbi je dan tudi pogoj, da gre tu za pijanost, ki se je dosegla, ne da bi se namerjalo storiti kaznivih dejanj. Res bi pijanost, dosežena z namero na kaznivo dejanje, ne izključevala štetja v krivdo, ali bistveno drugače je z vprašanjem, kolilo vpliva naključna pijanost na to, je li štetje v krivdo prestopka po § 496 kaz. zak. V tem pogledu ni moči pritrditi sodečemu sodišču, češ, da se na to stanje ni prav nič ozirati. Ta nazor bil bi pravi pri kulpoznihih pregreških in prestopkih, ako to, da se je obtoženec vpijanil, uže samo po sebi ustanovlja »culpo«, ki je zakon zahteva; pokaže se pa kriv pri doloznih pregreških in prestopkih, k katerim brez dvojbe pripada prestopka po § 496 kaz. zak., ker da se ta stori, zahteva se zavesti, da so besede in dejanja, ki so pod obtožbo, razžaljiva. Takih pregreškov in prestopkov, ako jih je kedo storil v naključni popolni pijanosti,

v stanji torej, katero po zakonu izključuje hudobni naklep (§ 2 lit. c kaz. zak.), ni moči šteti v krivdo in sicer zaradi tega ne, ker subjektivnega zločinskega momenta ni. In da v takim slučaju tudi pijanosti ni moči kazniti kot prestopka, to izhaja popolnem jasno iz §§ 236 in 523 kaz. zak., po katerih se to more zgoditi samo tedaj, ako je bilo v stanji popolne naključne pijanosti storjeno hudodelstvo. Obsodba zaradi prestopka razžaljene časti po § 496 kaz. zak. je torej zmeta v pravu.

Iz upravne prakse.

a) Odplačni ali neodplačni prenos lastnine? Kedaj je misliti na vkupnost blaga med zakonskima?

Upravno sodišče je s kasacijsko odločbo z dne 8. junija 1889, št. 2089 spoznalo:

Sporno ni, da se na podlogi tar. st. 42 prist. zak. in zadevne opomnje pri prenosu lastnine ali solastnine do nepremične stvari med zakonskima uporablja določilo tar. st. 106 A 2 a, če se ta prenos zvrši na podlogi naslova, kakeršne navaja rečeni tar. st., na podlogi obljubljenе dote ali dogovorjene vkupnosti blaga, — to se pravi, da je s takšnim prenosom imovine ravnati kakor z odplačnim pravnim poslom med živimi. Po tem tudi z neodplačnim prenosom solastnine do nepremične stvari med zakonskima ne bode ravnati kakor s podaritvijo, nego kot z odplačnim prenosom imovine med živimi, toda le pod tem pogojem, da se je prenos ta zvršil na podlogi obljubljenе dote ali dogovorjene vkupnosti blaga. Da ni sleharnega prenosa lastnine ali solastnine do nepremične stvari samo zaradi tega, ker se zvrši med zakonskima, smatrati za čin, ki ustanavlja vkupnost blagá, jasno izhaja iz določila §-a 1233 obč. drž. zak. Po njem ni nikedar drugače misliti, da obstoja vkupnost blagá, nego če je dana pogodba, s katero je bila dogovorjena, a ta pogodba, kakor izhaja uže iz citata §§ 1177 in 1178 v §-u 1233 obč. drž. zak. in iz pojma o vsem pravnem institutu za zakonsko vkupnost blaga, obsega vedno le imovino kot predmet, ne pa kake reči.

Tu pritožba naravnost taji, da bi bila kaka vkupnost blaga. Pogodbe o vkupnosti blaga po smislu §§ 1217 in 1233 ter nasled. paragrafov, to je take pogodbe, ki bi naj uravnala vzajemne imovinske razmere zakonskih (§ 1234 obč. drž. zak.) glede na njih zakonsko zvezo, tukaj ni, a pogodbi, ki je predložena, nedostaje uprav istih bistvenih pogojev pogodbi o vkupnosti blaga kot ženitni pogodbi. Če pa zadevne pogodbe ni smatrati kot ženitne pogodbe, — in da bi bila kaj takega, za to ne govori nijedno določilo v njej — onda s prenosom hišne polovice od jednega zakonskega na drugega, s prenosom, kateri je po jasnem in razločnem izrazu pogodbe neodplačen, ni bilo ravnati po tar. st. 42, ki ima le ženitne pogodbe pred očmi, nego po tar. st. 106 A 1, ozir. 91. Zategadelj ni moči smatrati, da bi bilo po zakonu pristojbinsko ravnanje, katero je drugačno, nego li naznačeno.

b) Kedaj je dopustno tuzemskemu društvu, da se udeleži inozemske slavnosti?

Upravno sodišče je z odločbo z dne 29. maja 1889 št. 1973 pritožbo polit. društva »Pro Patria« zavrnilo iz naslednjih razlogov:

Z izpodb. odločbo se je, oziraje se na društvena pravila, izreklo kot nedopustno zastopanje društva »Pro Patria« pri slavnosti osemstoletnice kraljevega vseučilišča v Bologni. Društvo, katero se pritožuje, priznava, da v njegovih pravilih ni izrecnega določila, katero bi upravičilo nameravano zastopanje pri omenjeni slavnosti, misli pa, da ne gledé na to ima kot nepolitično društvo iste pravice s privatnimi osebami ter da smé po smislu § 33 zakona o društvih z dne 15. novembra 1867 (št. 134. drž. zak.) in § 26 obč. drž. zak. pismeno ali po zastopnikih občevati z vsako avstrijsko ali inozemsko korporacijo. Upravno sodišče pa temu nazoru v pritožbi ni moglo pritrditi. Vsakega društva pravice, z ozirom na njegovo delovanje, določajo njegova pravila, tako da more vsako društvo delovati samó v istem področji, katero mu dovoljujejo pravila ali pa pozitivna zakonova določila. Pravila društva »Pro Patria« kažejo, da smé društvo delovati samo v tuzemstvu, in da je vrhu tega po pravilih, veljavnih za časa odločbe, to delovanje me-

rilo samo na osnivanje in podpiranje italijanskih šol na Avstrijskem. Nameravana korporativna udeležba pri inozemski slavnosti predpola in izraža takšno društveno delovanje, kakeršno nima izraza v pravih ter ni bilo v nikaki zvezi z navedenim društvenim smotrom; zategadelj upravno sodišče prepovedi takega društvenega delovanja ni moglo smatrati za prekršek zakona. Na določbe § 26 obč. drž. zak. se pa društvo istotako ne more sklicevati, kakor ne na § 33 zakona o društvih z dné 15. novembra 1867. Ne gledé na to, da tu ni šlo za društveno delovanje, katero bi bilo soditi po privatnopravnih določbah, opozarja pa § 26 obč. drž. zak. tudi sam na omejeno zmožnost delovanja pri vsakem društvu veleč, da so merodavni za določitev t. j. omejitev društvenih pravic »pogodba«, »smoter« in »posebni predpisi«, in vrhu tega, da velja enakost z drugimi osebami le »praviloma«. Iz tega pa, da je zakonodavstvo političnim društvom izrecno prepovedalo udeleževati se društvenega delovanja drugih društev, nikakor ne gré izvajati, da je pa drugim društvom kaj takega dovoljeno zató, ker ni prepovedano »ex professo«.

Književna poročila.

Mjesečnik pravičnoga društva u Zagrebu prinaša razprave v br. 10. za oktober: Sveučilišta u srednjem veku. Dr. K. Vojnović. — Nužna obrana. Dr. Jos. Šilović. — Voda u pravu. Dr. Fr. J. Spevec.

Das Recht im Irrenwesen. Kritisch, systematisch und kodifiziert. Mit Benützung einer Nachricht über den Gesetzentwurf Leon Gambetta's. Von Eduard August Schroeder. Zürich u. Leipzig. Orell Füssli & Co. 1890. — Cena 2 gld. 48 kr.

Pisatelj, znan po svojih narodno-gospodarskih delih („Das Unternehmen und der Unternehmergewinn“, „Die politische Oekonomie“, „Fischerei-Wirtschaftslehre der natürlichen Binnengewässer“ i. t. d.), podal je tu knjigo o pravnomodroslovnem vprašanji, katero je, kakor znano (Ludvik II. bavarski, knez Sulkowski na Dunaji, grof Deduzizki v Levovu i. t. d.) velikega aktualnega pomena. Po svojem načelnem listu je delo posvečeno „vitezu prava“, Rudolfu Iheringu, a v istini je odmenjeno, pravi pisatelj, poslancem v zakonodavnih zborih vseh deželá, češ, poslanska imuniteta ima tako dolgo problematsko vrednost, dokler poslanca zaradi bolezni na duhu lahko zakonodavnemu delovanju odtegnejo po sila jednostavnem upravnem postopanju zdravniški sodniki, ne da bi mu bila dana pravica braniti se. V zgodovinsko-modroslovnem uvodu

kaže knjiga blazništvo, da je podobno postopanju s čarovnicami, skrivnim sodiščem (Fehmgerichte) in cehovstvu, a na to temeljito kritikuje obstoječe razmere, njih vzroke in strašne posledice. Na čelu se postavi odločna zahteva, da je pravo v blazništvu povse ločiti od njegovega zdravstvenega smotra, da je pravo prepustiti razsoji porotnikov, a zdravstvo zdravnikom. Drži se pisatelj nazora Gambettovega, da je zaščita osebne svobode važnejša, nego li skrb za zdravje in po vsem tem razvije v duhu Gambettovih in Magninovih predlogov (njiju načrt zakona z l. 1870) znanstveno in jasno nov sistem blazniškega prava. Poglavitni del mu je, kako ščititi zdravega in ozdravljenega človeka sumnje, da bi bil na duhu bolan. Dodan je celo „Codex“ priporočanega prava v 83 §§. Pravni pojem duševne bolezni je ustanovljen v §-u 8, kateri slove: „Dušno bolnim je smeti izreči samo tistega, komur se je dokazalo: a) da je izgubil merilo za slabo in dobro, za pravo in nepravo po osebnem krivozdetju, katero delj traja nego njegovi vzroki, ali da takega merila nikedar imel ni, da je potem postal nevaren človeški družbi ali njenim udom; b) ali da bi utegnil po popolni in trajni nezmožnosti krivde nevaren postati človeški družbi ali njenim udom; c) ali da je po boleznem nagonu preganjanja izgubil svojo subjektivno pravičnost, da je poln neosnovane maščevalnosti in tako postal nevaren človeški družbi ali njenim udom.“ — To je nekaka podstava, iz katere izvirajo ostala posamezna določila, da se potem zopet združijo in kažejo kot jedna premišljena in trdna celota tako v pravno-modroslovnem kakor tudi v procesualnem pogledu. Mnogi strokovni in veliki časopisi se uže bavijo s to zanimivo, posebno gorko, tu in tam tudi ostro pisano knjigo in utegne se res uresničiti pisateljeva opravičena žeja, da bi njegova knjiga vzdramila evropsko zakonodavstvo v delo na polji blazniškega prava, „kjer je še vsega treba“.

Neuester Stempel- und Gebühren-Anzeiger mit Berücksichtigung aller bis Ende Juni 1890 erflossenen Gesetze, Normalien und Entscheidungen des k. k. Verwaltungsgesichtshofs, zusammengestellt von G. Neumann. Taschenausgabe. Klagenfurt, F. v. Kleinmayer.

Česar treba v uradnih in prometnih opravilih navadno znati glede kolkov in pristojbin, to je v navedenem delu na kratko in zanesljivo razloženo. Za navadne potrebe je torej ta priročna knjižica, ki ima nizko ceno, jako priporočljiva.

Kommentar zum Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich. Von Dr. J. Olshausen. Dritte umgearb. Auflage. 9. (Schluss-) Lieferung. Berlin 1890. Franc Vahlen.

Po obči kritiki nemški kazenski zakonik mimo tega nima obsežnišega in boljšega komentara. Obsega pa 1524 stranj tesnega tiska v velikem formatu. Delo je jako temeljito, ker se vsako vprašanje rešuje s pomočjo danega slovstva in pravosodne prakse.

Encyklopaedie der Rechtswissenschaft in systematischer Bearbeitung. Herausgegeben unter Mitwirkung vieler Rechtsgelehrter von Dr. Fr. v. Holtzendorff. Fünfte, umgearbeitete und vermehrte Auflage Leipzig. Duncker & Humboldt. 1890. 1.—24. (Schluss-) Lieferung. VIII. + 1486 str.

Holtzendorff-ova enciklopedija pravoznanstva, ki uže nad 20 let izvrstno rabi vsem pravniskim krogom, kaže se nam v I., sistemno razpravljajočem delu, zopet, t. j. petič popolnjena in zboljšana. Geyer-jevo „Uebersicht über die Geschichte der Rechts- und Staatsphilosophie“ je Merkel pregledal in popolnil, vrhu tega spisal za modroslovni oddelek razpravo: „Elemente der allgemeinen Rechtslehre“. V zgodovinskem oddelku je pomnoženo polje o novejših kodifikacijah privatnega prava. Menično pravo je za-se obdelal prof. dr. pl. Sicherer. Delo je sploh dovršeno po smislu sedanjega slovstva in zakonodavstva. Žal, da je Holtzendorffu bilo samo dano pripraviti je, a ne dovršiti ga.

Državni zakonik v slovenski izdaji. Kos XVI. Izdan in razposlan dne 5. aprila 1890. 55. Zakon z dné 2. aprila 1890. l. s katerim se iz državnih sredstev dodeljujejo podpore vsled slabe létine sè stisko zadetim krajem kraljevine gališke in vladimérske z véliko vojvodino krakovsko. — Kos XVII. Izdan in razposlan dné 9. aprila 1890. 56. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dné 27. marca 1890 l. o colno-uradnem postopanju s prometom za vezeninsko plemenichenje. — Kos XVIII. Izdan in razposlan dné 15. aprila 1890. 57. Zakon z dné 21. marca 1890. l. o uravnavi vnanjih pravnih razmér izraelske vérske družbe. 58. Zakon z dné 26. marca 1890. l., s katerim se pravosodni minister pooblašča, da ukazoma izdá tarifo o tistih opravah odvetnikov in njih pisarnic v sodnem postopanju, katere po svoji priprostosti in svojem vračanju pripuščajo poprečno ocenilo. 59. Razpis finančnega ministerstva z dné 5. aprila 1890. l., o deloviti izpremeni oddelka I. v razpisu finančnega ministerstva z dné 15. avgusta 1889. l. (Drž. zak. št. 130.). — Kos XIX. Izdan in razposlan dne 26. aprila 1890. 60. Zakon z dne 6. aprila 1890. l., da se zalózne dolgóvnice, občinske dolgóvnice in melioracijski listi, izdani po deželni banki kraljevine češke, uporabljajo za koristonosno nalaganje ustanovinskih, sirotinskih in fidejkomisnih glavníc in hranilnih novcev, glavníc zavodov, stoječih pod javnim nadzorom, in pa za službene in poslovne položnine. 61. Zakon z dne 7. aprila 1890. l., s katerim se izpreminja določilo dodatka k državnozorskemu volilnemu redu glede volilnih okrajev na Češkem: a) Selske občine, št. 1. 62. Zakon z dne 7. aprila 1890. l., s katerim se izpreminjajo določila dodatka k državnozorskemu volilnemu redu glede volilnih okrajev v Galiciji, a) Selske občine, številki 11. in 12. 63. Razglas finančnega ministerstva z dne 7. aprila 1890. l. da sta se mala colnija I. razreda in solni urad v Kopru izpremenila v véliko colnijo II. razreda in se pooblastila, cola prosto odpravljati predposlane in zaposlane popotne stvari. 64. Razglas finančnega ministerstva z dne 11. aprila 1890. l., s katerim se ustanavlja harva istótnim oznamenilom, ki jih je nameščati na tkaninah v prometu za vezeninsko plemenichenje. 65. Zakon z dne 13. aprila 1890. l., o poboljšku kongruve rimsko-katoliškim in grško-katoliškim izpostavljenim duhovnim pomočnikom. 66. Zakon z dne 13. aprila 1890. l. o poboljšku kongruve izpostavljenim grško-orientalnim duhovnim pomočnikom v Dalmaciji. 67. Ukaz trgovskega ministerstva z dne 16. aprila 1890. l., s katerim se zapoveduje, da naj se na nekih posebnih vrstah blaga nameščajo znamke. 68. Razglas ministerstva za deželno bran z dne 18. aprila 1890. l. o nekem razjasnilu v vojnih predpisov I. delu. — Kos XX. Izdan in razposlan dne

10. maja 1890. 69. Zakon z dne 15. aprila 1890. l. o uporabi odškodnine, katera pripade erarju, ker dežela prevzame propinacijsko pravico v Galiciji. 70. Zakon z dne 18. aprila 1890. l. o zastopanju cesarskega namestnika pri deželnih šolskih svetih na Dunaji, v Pragi in Levovu. 71. Razglas finančnega ministerstva z dne 23. aprila 1890. l., da se je nazivalo kraljevo-ogerske male colnije „Almásmező“ izpremenilo v „Gyergyóbékás“. 72. Razglas finančnega ministerstva z dne 23. aprila 1890. l., da se je kraljevo-ogerska velika colnija v Ršavi pooblastila, v svojem področju cola prosto odpravljati preselitvene stvari, oziroma imetnosti priseltnikov. 73. Ukaz finančnega ministerstva z dne 26. aprila 1890. l. o postavitvi stroja za kolkovanje računov v Opavi. 74. Ukaz pravo sodnega ministerstva z dne 3. maja 1890. l., da se krajni občini Libosváry in Vidice odkazujeta okolihu okrajnega sodišča v Hostovu na Češkem. 75. Ukaz ministra za notranje stvari v porazumu s trgovinskim ministrom z dne 4. maja 1890. l., s katerim se z ozirom na § 22. zakona z dne 28. decembra 1887. l. (drž. zak. št. 1 od l. 1888.) o nezgodnem zavarovanju delavcev ustanavlja, kako naj obratni podjetnik osebam, ki imajo opraviti v kakem zavarovanju zavezanem obratu, daje na znanje na nje spadajoči delež zavarovalnega prispevka. 76. Ukaz ministra za bogočastje in nauk z dne 6. maja 1890. l., s katerim se izpreminjajo nekatera določila ministerskega ukaza z dne 12. junija 1886. l. (drž. zak. št. 100) o šolnici na državnih srednjih šolah (gimnazijah, realkah). 77. Razglas c. kr. vlade z dne 10. maja 1890. l. zastran dogovora sè Švedijo in Norvegijo o vzajemni obrani tvorniških in trgovinskih znamenj. — Kos XXI. Izdan in razposlan dne 11. maja 1890. 78. Zakon z dne 10. maju 1890. l. o izpremeni črtne potrošnine dunajske in uvedbi črtne potrošnine v več predmestnih krajih poleg Dunaja. — Kos XXII. Izdan in razposlan dne 14. maja 1890. 79. Cesarski patent z dne 12. maja 1890. l. o sklicu deželnega zbora nadvojvodine avstrijske nad Anizo. 80. Cesarski patent z dne 12. maja 1890. l. o sklicu deželnega zbora kraljevine češke. — Kos XXIII. Izdan in razposlan dne 17. maja 1890. 81. Ukaz ministerstva za notranje stvari z dne 9. maja 1890. l. o izpremeni predpisov glede učne in služne dobe farmacevtskega pomočnega osebja. 82. Ukaz ministerstev za notranje stvari, pravosodje, poljedelstvo in trgovino z dne 14. maja 1890. l. o polajšilih v naredbah, da se za branjuje bolezni na gobci in parkljih v Galiciji in Bukovini. — Kos XXIV. Izdan in razposlan dne 22. maja 1890. 83. Finančni zakon za leto 1890. z dne 19. maja 1890. l. — Kos XXV. Izdan in razposlan dne 25. maja 1890. 84. Cesarski patent z dne 23. maja 1890. l. o razpustu deželnega zbora avstrijskega nad Anizo, salcburškega, štajerskega, koroškega, bukovinskega, moravskega, sleškega in predarlskega. — Kos XXVI. Izdan in razposlan dne 28. maja 1890. 85. Dopustilnica z dne 14. aprila 1890. l. za lokalno železnico iz Radgone v Ljutomer. 86. Razglas trgovinskega ministerstva z dne 3. maja 1890. l., da se v preskus in kolkovanje pripušča vaga mostovnica z dvema premičnima utežnima napravama seobno za tehtanje rudarskih vóz (psòv). 87. Zakon z dne 7. maja 1890. l. o dobavi novcev za napravo vseučiliškega glavnega poslopja v Gradci. 88. Zakon z dne 16. maja 1890. l. o dodelitvi podpor iz državnih sredstev sè stisko zadetim krajem kraljevine češke, vojvodine kranjske in pa poknežene

grofije goriške in gradišćanske. 89. Zakon z dne 25. maja 1890. l., s katerim se izpreminjajo nekatera določila zakona z dne 15. julija 1877. l. (drž. zak. št. 64.) o največinskih tarifah za vožnjo ljudi po železnicah. — Kos XXVII. Izdan in razposlan dne 31. maja 1890. 90. Dopustnica z dne 16. aprila 1890. l. za lokalne železnice iz Suchdola v Budišov, iz Suchdola v Fulnek in iz Opave v Benešov. 91. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dne 4. maja 1890. l. o colnem postopanju z Mützelovim goseniškim klejem in drugimi enakimi sredstvi za pokončevanje gosenic. 92. Ukaz finančnega ministerstva z dne 25. maja 1890. l. o uvedbi časnisko-kolkovnih znamek po 25 kr. in izpremeni časnisko-kolkovnih znamek po 1 kr. in po 2 kr. — Kos XXVIII. Izdan in razposlan dne 7. junija 1890. 93. Ukaz ministrov za pravosodje in za finance z dne 26. maja 1890. l. v izvršitev zakona z dne 31. marca 1890. l. (drž. zak. št. 53.) o nekaterih izpremenah v zakonih o kolkovnih in neposrednih pristojbinah. 94. Zakon z dne 27. maja 1890. l. o dopustkih in pogojih za gradnjo lokalne železnice iz Fürstenfelda v Hartberg s krilom v Neudau. 95. Ukaz ministerstva za notranje stvari v porazumu s trgovinskim ministerstvom z dne 29. maja 1890. l. glede vršitve državnega nadzora o poklicno-zadružni nezgodnosti zavarovalnici avstrijskih železnic. 96. Zakon z dne 1. junija 1890. l. o ugodnostih glede kolkovne in pristojbinske dolžnosti ustanovinam in posvetilom za naučne, dobrodelne in ljudomile namene o povodu poroke Njene cesarske in kraljeve visokosti prejasne gospe nadvojvodinje Marije Valerije. (Dalje prihodnjic.)

Drobne vesti.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) V zadnji odborovi seji je bilo poročilo o delovanju za slov. pravno terminologijo. Doposlani izpiski iz zakonikov so odbor potrdili v mnenji, da je izpisovanje prva in prava podlaga bodočemu delu, da se samo po njem doseže kolikor moči popolna vrsta potrebnih pravniskih besed. Odbor se je že tudi začel baviti s finančno stranjo tega podjetja in nadeja se dobiti tudi v tem pogledu potrebnih sredstev. Zaradi tega prosi vseh p. n. gg. sotrudnikov, naj bi pohiteli z izpisovanjem in izpiske doposlali vsaj do konca tega leta, da se potem prične lahko redakcija in se tem preje zvrši, česar vsi željno pričakujemo. Nekateri gg. izpisovalci so v posebnih pismih dodali svoje opomnje; take opomnje, bodisi glede česa občega, ali pa tudi posameznega izraza so jako dobro došle, in odbor prosi, da bi se vse pripomnilo, n. pr. kak boljši izraz, kako narodno besedo, sinonime i. t. d., kar se lahko zgodi na listkih samih, da je le razvidno kot „opomnja“. Tudi bi redakcijo močno pospeševalo, da se na vsak listek zapiše letnica zakonika, katerega se tiče. — Svoje izpiske so nadalje poslali gg.: I. Gregorin, okr. sodnik na Krškem; Jos. Kovač, okrož. sod. pristav v Rudolfovem in Jos. Senčar, okr. sod. pristav v Senožečah.

— († Lorenc pl. Stein,) bivši profesor narod. gospodarstva in držav. znanostij na Dunajskem vseučilišči, mnogim nam učitelj, umrl je dne 24. septembra t. l. v Weidlingau pri Dunaji 76 let star. Več iz njegovega življenja in znanstvenega delovanja prihodnjič.

— (Pravica do časniškega naslova?) Oktobra meseca 1886 je začel izhajati „Wiener Tagblatt“. Izdajatelja je takoj „Steiermühl“ kot lastnica dnevnika „Neues Wiener Tagblatt“ tožila, da mu je prepovedati rabo naslova „Wiener Tagblatt“ za njegov časnik, češ, da s to rabo sega v lastnino lista „Neues Wiener Tagblatt“. Tožbo je sedaj odločilo Dunajsko deželno sodišče za civilne reči, ugodilo zahtevi, prepovedalo namreč, da izdajatelj „Wiener Tagblatt-a“ ne sme več rabiti tega naslova, in obsodilo ga v povračilo škode in izgube, katero je provzročil tožiteljici, po rabi tega naslova. Takega slučaja baje še ni bilo rešiti in zato je opravičena znatizelnost, kako bodeta tu odločili višji instanci.

— († Romuald Hube.) Ta znameniti poljski pravnik umrl je pred kratkim. Rodil se je l. 1803., študoval v Krakovem, Varšavi in v Berlinu, kjer je slušal čitanja Savigny-a, Hegela, Ritter-a, Steffense-a i. dr. Povrnivši se v domovino, predaval je kot „magister legens“ zgodovino prava, soseb rimskega, na vseučilišči Varšavskem in je izdal razun nekaterih spisov v „Polski Themidi“ v letih 1826–28: Gaii institutionum commentarii IV; Ulpiani libri singularis regularum fragmenta; in De furtis doctrina et jure Romano. Deloval je na stolici kazenskega prava v Varšavi do l. 1832. in izdelal v tej dobi različne spise te stroke: O teorjach prawa kriminalnego (1828); O dawnych pisarzach prava karnego w Polsce; Ogólne zasady nauki prawa karnego (1830). Po l 1832. je bil član zakonodavne komisije poljskega kraljestva in od l. 1843. je predaval na Peterburškem vseučilišči zgodovino poljskega prava, kazensko pravo in kanonsko; tudi se je udeležil zakonodavnih del za rusko carstvo. V tem času je dal svoje študije o poljskem pravu v tisek: O statutih malopolskih; O najstarih poljskih statutih synodálnih, prispevek k objašnjenju zgodovine Vislickega statuta; Antiquissimae Constitutiones synodales provinciae Gnesensis. L. 1861. vrnil se je v Varšavo kot predsednik vladne komisije nauka in obče prosvete, potem je postal člen vlade kraljestvu poljskemu, senator in tajni svetnik. Od l. 1866. je izdal nastopna dela: Kodeks ciwilny włoski; Prawo salickie; O znaczeniu prawa rzymskiego i byzantyskiego u ludów słowianskich; O datach nadawanych statutom Kazimierza Welkiego; Kodeks dyplomatyczny tywiecki; Prawo polskie w wieku XIII. a XIV. i statuta niezawskie; Roty przysięg krakowskich z końca wieku XIV. i inne poomniejsze. — Literarna delavnost Hube-ova spada v dobo preporoda znanostne literature poljske in stoji na podlogi historičke pravne šole. „V zbiranju in upotrebljanji gradiva“ piše Gaz. sąd. Warsz., „ni možno nijednega poljskega pravnika postaviti na stran Hube-u. Z neslišano vstrajnostjo je iskal po arhivih, čital najstarše in najtémnejše listine in zbiral snov za nekatera dela po mnogo in mnogo let.“ Sosebno je objasn timerljito poljsko pravo s 13. in 14. stoletja.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gl., za pol leta 2 gl.

Uredništvo je v Ljubljani, št. 8 na Bregu; upravništvo pa na Križevniškem trgu št. 7.